

ВПЕРЕД!

РОБІТНИЧА ГАЗЕТА,

орган української соціалдемократичної партії.

Виходять три рази на тиждень, кожної середи, п'ятниці й неділі.

Ціна примірника у Львові й на провінції:

== 30 сот. ==

Місячна передплата з пересилкою 5 К.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ І АДМІНІСТРАЦІЇ:

— „ВПЕРЕД“, ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 3. —
І. ПОВЕРХ.

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

Під теперішню хвилину.

Одної ночі частина Західно-Української Республіки дісталася під польське панування. До 30. жовтня був тут австрійський уряд, дня 1. листопада обняв найвищу владу від нього український народ. Дня 22. виїхав зі Львова уряд Української Республіки і вийшли українські війська а до Львова прийшли польські війська. Під їх охороною повстав польський „Тимчасовий Комітет“. І так одного дня мешканці Львова розділилися. Одні піддалися Тимчасовому Комітету, а другі, що не можуть його признати, дісталися під воєнну окупацію.

Перемішлись і Львів відтяти від свого уряду, від свого парламенту (Української Національної Ради), відтяти від цілого краю.

У Львові остало українське населення без ніякого представництва. Щоби ратувати його в тім прикрім положенні та заступати його потреби перед польським урядом, утворився Український Громадський Комітет. До нього мають звертатися всі покровжені та що потребують помочи у всяких справах. (Уряд при вулиці Домініканській ч. 11., II. поверх, в льокалі „Ревізіонного Союзу“).

Що до робітництва, то воно все має зголоситися до праці, як се вже зробили залізничники, поштовці і т. д. Ми переконані, що тимчасові побідники не вимагатимуть ніяких таких заяв, чи присяг, що рішалиби про державну приналежність.

Зазначуємо тут виразно, що не Тимчасовий Комітет, але українська й польська республіка рішатимуть або мировий конгрес. Як уряд Західно-Української Республіки не вимагав ніяких присяг від Поляків, так і Тимчасовий Комітет не має права вимагати сього від Українців.

Що до нас, українських соціалдемократів, то ми глибоко віримо, що польський пролетаріат не захоче вести імперіалістичної політики шляхти та вшехполяків та не простягатиме рук по чужу землю.

Ту політику вели досі посідаючи верстви польського народу, що гнобили зарівно українські, як і польські народні маси. Побіда польського пролетаріату та утворення польської справді Народної Республіки покінчить сей нещасний польсько-український спір і тоді в згоді та спокої житимуть дві народні республіки, одна з Варшавою, Краковом та Познаньом, а друга з Києвом, Львовом та Чернівцями.

Останні події у Львові.

(Промова тов. Миколи Ганкевича*).

Вп. Панове! Забираю слово як український соціаліст, як репрезентант українського соціалістичного пролетаріату. (Оклики: „руський!“) Не руский, а український!...

*) Промову сю виголосив тов. Микола Ганкевич на засіданні тимчасової Ради міста Львова, яке відбулося 25. листопада 1918, а на якому з приводу останніх подій у Львові складала заяви президент д-р Стеслович, Тулліє, іменем польських соціалістів тов. Оляньський та іменем радних жидівських д-р Ашкеназе. Промову сю відтворюємо після записок доволі точних, хоч і не стенографічних.

Коли тут в тій салі роздавалась російська мова, за часів російської інвазії, — тоді панував дух Пуришкевичів і Бобрінських, що казав: нема України, нема українського народу, є тільки руский і польський народ, є тільки Росія і Польща. Дух Пуришкевичів, що тепер ще відзивається, сьез на віки разом з царатом!

Промовляю як репрезентант українського соціалізму в тій тимчасовій Раді міській, хоч знаю і розумію, що Рада ся повинна безпечно промостити дорогу дійсній Раді міста Львова, дійсній репрезентації міській, вибраній на підставі загального, рівного, безпосереднього, тайного, пропорціонального права виборчого, прислугуючого так жінкам як і муштинам, бо тільки така репрезентація має право рішати про долю і будучність города Львова.

Промовляю в сумну хвилину, коли палає огонь братовбійчої війни, коли стрілецькі окопи прорізували серце Львова, коли лилась так довго кров в тій братовбійчій війні.

Лилась кров тут, тоді як деінде витає символ міжнародного братерства, тоді як в Петербурзі і Берліні повіває побідний червоний прапор! (Оклики: *) Побіда червоного прапора в Петербурзі і Берліні — се воскресення Вашого народу! Руїни двох філярів європейської реакції, царату і юнкерських Прус — се упадок Ваших гнобителів, що польську державу розірвали. Смерть їх — се Ваше життя, се воскресення польського народу!

Та рівночасно, се воскресення України! На руїнах царату, що на віки — здавалося — задавив наш народ, виросла вольна Україна, виросла українська самостійна республіка! І ніяка сила в світі не зажене України в могилу!

Се побіда червоного прапора в Петербурзі і в Берліні. А він повіває вже і в Варшаві — і прийде час, де і в нас він повіє побідно, що побідно повіє і в Парижі і в Лондоні!

З радістю витав я воскресення Вашого Народу, з радістю думав про братерський союз вольної Польщі з вольною Україною. І тому сумно й тяжко мені, бо я стою під червоним знаменем, під знаменем збратання вольних народів.

Мов сонна змора тяжить на нас братовбійча війна і вона нас повинна приневолити до поважної задуми. А коли до Вас наші соціалістичні кличі не промовляють, то може приведуть Вас до задуми гасла давнього християнізму; а може Вам не зовсім вже чужі гасла Ваших дідів і прадідів, що борючись за волю рідного краю, боролись не раз кров проливали за волю інших народів.

І ніхто з тих дідів і прадідів Ваших не заперечував самостійности українського народу. Вони раділи зростом його самосвідомости, вони самі йшли ширити думку про волю між український народ, ширили думку його відрубности від Росії, кликали його до боротьби проти царату!

А нині хочать пожар війни далі нести на українські землі, далі йти воєнним походом на схід поза Львів; від краю до краю спалахне огнем війни наша країна, згарища й руїни покрийть нації українські села!

Сумні се події і сумною була дотеперішня кривава війна братовбійча.

*) Деякі вшехпольські слухачі з галерії вже перестали переривати тов. Оляньському те місце, заявив польських соціалістів, де була мова про червоний прапор, який повіває з королівського замку в Варшаві.

Та сто раз сумніше те, що вьжеться з сею війною, те, що ми бачили тут у Львові в останніх днях, те, що діялося 48 годин без перестанку, цілі два дні і дві ночі!...

Тяжка се річ, коли уоружені студенти українські й польські ллють кров, ведуть війну криваву. Та сто рази тяжше, сто рази страшніше, коли безоружне, нещасливе, злиденне населення жидівського гетта паде жертвою варварського, дикого погрому! Два дні і дві ночі шаліли оргії, гинули старці, жінки й діти, з огнем йшло їх майно, в згарища й руїни перемінювались доми і будинки, грабіж і морд нівечили жидівських нуждарів. Правдиве пекло дантєйське розкривалося перед нами в ті страшні два дні й дві ночі!

Воскресли традиції середньовіччя, воскресли картини Вартоломеївської ночі, та в страшніших, грізніших розмірах; Кишинів зблід перед варварствами наших остатніх днів...

(Оклик: „Сокільники“ *).

Сокільники! Проклинаю руку українського жовніра, коли вона огонь підложить під польську хату — так само як проклену руку жовніра польського, коли він піде на схід, коли він підложить огонь під мужицьку українську хату. Проклену, хоч не стану взивати до пімсти, не буду накликувати смерті.

Але все те блідніє перед звірствами, перед кривавими злочинами, яких жертвою впала безоружна біднота львівських улочок і заулків.

Тут мушу заложити протест проти осуду, який кидається позаочно на українське військо**), який без розсліду, без переслідування видається на несприятелів. Факт є, що за українського режиму, за час трох тижнів не було жидівських погромів.

Сумні те все, невеселі події. Та грізніша нас жеде будучність, коли польські війська підуть справді далі на схід, коли послухають тих, що хочать карної експедиції на Україну! Непроходима пропасть розкриється між обома сусідніми, братніми народами, в пропастях варварства згине культура і культурний розвій українського і польського народу!

Тепер ще пора! Тепер крайній час здержати фуриі воєнні, що лучиво пожару кинути хоче на українські села!

Панове! Сильний і могутий є шал націоналізму. Не хочете слухати голосу соціаліста!**) Знайте: бували царі й королі горді й могуті, що не хотіли слухати голосу дійсности, що не слухали правди; — бували такі царі й королі і потратили свої корони!

Могучий нині шал націоналізму. Та я вірю, я знаю, що більше сильна і могутча історична конечність, я вірю, що вона через побіду соціалізму доведе до збратання вольних народів, я вірю, що остаточно побідить наш червоний прапор!

*) В Сокільниках була битва між польськими і українськими військами і се польське село частинно зістало спалене.

**) Сей уступ відноситься до закиду президента Стесловича, що українські війська, покидаючи Львів випустили кримінальників і тим спричинили жидівські погроми.

***) Був се зазив на оклики деяких радних, що перебивали бесідникові словами: „Імпертиненція! Провокація! Де дзвінок президента?“ і т. д.

Голос польського соціаліста.

На зібранні тимчасової ради міської Львова іменем клубу польських соціалдемократів зложив заяву тов. Оляньський. Зміст цієї заяви подаємо за іншими газетами.

Про рабунки, морди й насильства говорив він зовсім інакше, як президент Стеслович. Перш усього каже тов. Оляньський, що польська соц.-дем. партія все змагала й змагає до польсько-українського порозуміння. Він не тратить надії, що до порозуміння таки дійде.

Смутять його випадки останніх днів. Як соціалдемократи маємо обов'язок в ім'я подолання людськості, в ім'я елементарної людської культури, в інтересі найвищих ідеалів народу — зайняти становище супроти подій, яких той старий наш город в тій грозі й страховищах не бачив ще в своїй історії... Покликування на вибрики жидівських націоналістів під ніякою умовою не оправдують погромів. Треба було потягнути винуватців тих вибриків до відповідальності, а не допустити до того, щоби підюджена темними чинниками дич брала сліпу відплату на безборонній і невинній людині. Ті події є кривавим насміхом і запереченням основних засад міжнародної демократії, котра признає перш усього особовість кожної людини, святість і ненарушимість її прав.

Тов. Оляньський говорить теж про право самоозначення, котре по словам справоздаця „Gaz. wiescz.", має висловлюватись тільки тим, що та засада в політичній сфері признає панування люду над державними інституціями, а в господарській усупільнення середників продукції. Панування люду вимагає перш усього запанування над собою самим. В сій хвилині реакційні сили скермовують страждучі маси (отже не бандитів з вязниць!) на віроісповідну й расову боротьбу, намагаючись пустити в рух передкультурні інстинкти, щоби серед грабїжі, пожежі і мордів маси втратили панування над собою і свою людську гідність, а одночасно — щоби відвернути увагу тих мас від їх істотних суспільних, політичних і національних завдань.

Слушно! Щоби відвернути увагу мас від належних їм чоловічих прав — устроювали реакційні сили в усіх краях погроми. Отже й у Кракові та у Львові треба було декому погромів!

„Pan wobec chłama“.

Ще перед смертю небішки Австрії деклямували нам Поляки, що вони „готові“ дати „найширшу автономію“ Українцям у вільній Польщі.

Тепер, коли польські війська зайняли Львів, то не то, що не признають Українців як воюючої держави, називаючи нас все бандою, але й не признають нас взагалі вільними горожанами.

Найкращим висловом міркувань польської суспільности може послужити нам от хочби „Gazeta Codzienna“, за яку польське суспільство є остільки відвічальне, що читає її, отже признає її спосіб думання, й думає так само.

Названий дневник з 28. листопада 1918 в статті: „Okupacja Lwowa przez Polaków“, в якій говорить про дозвіл польської коменди військ на видавання українських часописів, говорить так:

„I przyklasnąć należy temu zarządzeniu, temu gestowi pana wobec chłama. Polak może sobie na to pozwolić“.

Скажіть же, вольні горожане Польщі, чи се годиться з вашою програмою обіцяної волі? Чи се має бути завдатком волі для національних меншостей у вашій державі?

Дивне й те у польської суспільности міста Львова, що вона не виступила досі ні яким рухом в напрямі зміни політичного ладу. Кожна воююча сторона, коли опанує якубудь територію, проголошує свій лад. Числимося з тим фактом, що польські війська зайняли Львів і ми числилися з тим, що той новий лад буде проголошений.

Тимчасом сталося зівсім щось відмінного. Польська суспільність мовчки прийняла давний австрійський лад у місті Львові, а польські дневники ані словом не пригадують своїй суспільности про те, що настав вже новий час. Вони всі держать польське суспільство в гіпнозі останніх подій обговорюють найменші дрібниці в найбільш яскравих красках і тим не дають суспільству прийти до іншої думки, „прийти до себе“. Той метод гіпнотизування суспільства надто добре випробуваний в давній середовічній Австрії, був до лица середовічному панському ладові, але не лицює він в новій добі визволення народів.

Хочемо вірити, що принайменше польська соціалдемократія вкаже своїй суспільности, куди вона має звернути свої думки.

Військова ситуація.

(Подаємо за польськими газетами.)

З військових кругів інформують, що генерал Роя, вислав групу військ під командою полковника Свободи в напрямі Хирова і Самбора. Відділи Свободи посуваються на схід. Коменда польська в Варшаві вислала групу військ в напрямі Руської Рави, вкінці вирушили й резерви, якими проводить сам генерал.

Далі військові круги інформують один польський дневник, що на схід від Львова ведеться боротьба, яких вислід держиться в тайні.

Над Сяном находяться „bandy ukraińskie“, які поперегинали телеграфічні й телефонічні получення на лінії Ярослав-Руська Рава-Сокаль. „Bandy“ опанували двір в Сухорові, одначе польські війська відкинули їх. „Bandy“ пробували ефорсувати лінію Сяну і зайняти мости.

Ріжні вісти.

У Відні та інших австрійсько-німецьких містах панує великий голод. Те саме й в Німеччині.

Міжнародна мирова конференція має відбутися 10. грудня. Так доносять віденські газети; лише не подають, котрого року.

8-годинний день праці ухвалено на засіданні ради міністрів у Варшаві.

Юнкри польські не хочуть прилучення Познанщини до Польщі, бо не подобається їм соціалістичне робітниче правительство.

У Львові почав уже курсувати трамвай LD з двірця до жандармерії. За їзду платиться — лише 1 К.

Бібліографія.

Д-р Іван Куровець — Життя і здоров'я людей. Біологічно-гігієнічна розвідка. Львів, 1919, стор. 129. Ось недавно появилася повисша праця, яка обіймає три розділи: 1) Що таке життя, 2) Про життя чоловіка, 3) Що таке здоров'я, хвороба й смерть. Книжка написана дуже цікаво й приступно і треба з нею кожному познаймитися. Поручаємо її горячо нашим читачам, Набувати можна в українських книгарнях по ціні 3 К за примір.

НОВИНКИ.

— До наших читачів! Подавайте нам вістки про всі надужиття властей військових чи цивільних. Ніяких поголосок не узгаляємо. Подавайте лише самі факти, стверджені свідками!

— Для навізання партійних відносин з укр. соц.-дем. робітн. партією на Придніпрянській Україні виїхав до Києва, відповідно до постанови Управи нашої партії, тов. Осип Безпалко.

— Краєвий Комітет Українців урядників оголошує, що шефи-Українці не сміють складати приречення теперішній польській влади у Львові. Українці урядники й служба всіх родів, як хвилево завойовані, можуть жадане від них приречення зложити.

— Похорони жидівських жертв. В четвер, о 10. год. рано відбулися похорони спале-

ної тори й частини жертв останніх погромів. В похоронах взяло участь кількадесять тисяч жидівського населення. Були делегати й від Українців, від У. Н. Р., від Горожанського комітету, ремісників, молодіжи, а від нашої партії тов. д-р Лев Ганкевич.

— Тов. Емануїл Сандул, студ. мед., помер минулого місяця на еспанку в Бродках, сянтинського повіту. Був се один з найдіяльніших членів нашої партії. Працював в черновецьких робітничих кругах, а підчас свого побуту у Відні працював серед укр. робітників в „Поступі“ та в Місцевім Комітеті. Писав теж статі до перемиської „Укр. Робітничої Газети“, до віденської „Праці“ а давнійше поміщав свої праці в черновецькій „Боротьбі“, львівській „Добрій Новині“ та в інших робітничих часописах. Честь пам'яті Твоїй, Товаришу!

— Друкарська ошибка вкралася у першій числі „Вперед“, а саме в нотатці, де говорить ся про раду міста Львова, подано через недогляд, що рада відбула своє засідання дня 19. замість 25. листопада.

— Наші вояки, що попали в польський полон та арештовані Українці терплять страшну нужду. Як нам доносять, сидять вони в зовсім неопалених, дуже брудних арештах та крім води з бараболі (а не хочби бараболі!) не дістають нічого їсти! Російський або австрійський полон се ніщо супроти польського! От таке розповідають люди, яким удалося вирватися з того полону. Можеби найшовся хтось з Т. К. Р., що вглянув би в ці страшні варварські відносини.

— Читаємо в „Робуд-ці“: „Взивається всіх функціонерів польського (sic!) уряду поштового Львів 2 без огляду на рангу — виключно Поляків релігії римокат.“ (підчеркнення „Робуд-и“), щоби явилися і т. д.—А деж мають явитися „Поляки“ релігії гр. кат.?!

— Як інформують польські буржуазні газети своїх читачів? В замаху на польський Львів помагали Українцям Прусаки. — В Кракові й у західній Галичині зрізаний порядок. В Кракові жидівських погромів не було, бандити („kadra zielona“) в рязівській та тарнівській на поїзди не нападають і не рабують. — Неправда, будьтоби робітники в Кракові застановили видавництво чорносотенного „Kurjerka“, натомість правда, що друкарські робітники застрайкували й не друкували „Kurjerka“, бо він ганьбив соціалістів. — В Кракові настрий чудесний: усі хочуть воювати. — О польськість міста Львова бється буже багато й „Rusinów grecko-katolickich“, що широко полюбили Польщу. — Україна вже цілком певно прилучується до Росії. Україна вже нема, бігме! — Хто хоче в усе те й в інше ще, що пишуть польські буржуазні газети, вірити, нехай вірить собі!

Оповідки.

— Партійний секретаріат знаходиться при вулиці Руській ч. 3., 1. поверх і там треба звертатися у всіх партійних справах. Урядові години: від 11—1 в полудне і від 3—5 попол.

— Позір, львівські товариші й товаришки! В неділю, дня 1. грудня відбудуться в Секретаріаті української соціалдемократичної партії у Львові, при вулиці Руській ч. 3., 1. поверх, наради в справі організації львівського українського робітництва. В нарадах возьмуть участь члени Місцевого Комітету, члени „Волі“ та члени фахових організацій. Початок нарад точно о годині 2 пополудни. Яв'ється численно, бо справи дуже важні!

— Просимо всіх, хто їде на провінцію, забрати з собою „Вперед“, бо через недостачу всякої комунікації, ми відділені від усіх. Просимо зайти до адміністрації „Вперед“ (вулиця Руська ч. 3., 1. поверх).

Ширіть скрізь свою робітничу газету, передавайте її з хати до хати, з рук до рук!